

Załącznik nr 3

Kazimierz Konopka

AUTOREFERAT
na temat dorobku i osiągnięć
w pracy naukowo – badawczej

Białystok, dn. 12.01.2015

Kazimierz Konopka
AUTOREFERAT
na temat dorobku i osiągnięć
w pracy naukowo – badawczej

Układ treści:

1. Informacja o uzyskanym wykształceniu	2
2. Informacja o przebiegu zatrudnienia.....	3
3. Prezentacja rozwoju naukowego i obszarów badawczych.....	4
3.1. Charakterystyka aktywności naukowo – badawczej przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych.....	4
3.2. Charakterystyka aktywności naukowo – badawczej po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych	5
4. Wskazanie i omówienie osiągnięcia naukowego	7
4.1. Wskazanie osiągnięcia naukowego	7
4.2. Omówienie osiągnięcia naukowego	7
5. Podsumowanie	15

Ad 1. Informacja o uzyskanym wykształceniu.

Wyższe studia magisterskie w systemie dla pracujących ukończyłem w dniu 21.06.1965 roku na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie, uzyskując tytuł magistra w zakresie nauk prawnych.

Po ukończeniu wyższych studiów prawniczych w systemie dla pracujących, również w systemie dla pracujących podnosiłem kwalifikacje zawodowe. I tak: ukończyłem aplikację: sądową w 1968 roku, radcowską w 1970 roku, adwokacką w 1989 roku. Uczestniczy-

Kazimierz Konopka

łem ponadto w licznych sympozjach i szkoleniach ekonomicznych organizowanych przez Ministerstwo Finansów, Narodowy Bank Polski i Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

Jednocześnie pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Mariana Stasiaka z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie napisałem rozprawę doktorską pt. *„Reforma uwłaszczeniowa w Królestwie Polskim i jej wpływ na ograniczenie obrotu gruntami włościańskimi (1864–1914)”*.

Po przedstawieniu rozprawy doktorskiej i po złożeniu przypisanych regulaminem egzaminów, uchwałą Rady Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL w Lublinie z dnia 07.12.1999 roku, uzyskałem stopień naukowy doktora w zakresie nauk prawnych.

Ad 2. Informacja o przebiegu zatrudnienia.

Równoległe z kontynuowaniem nauki pracowałem zawodowo na stanowiskach ekonomicznych. I tak, w latach:

1. 1960 – 1975, Urząd Wojewódzki w Białymstoku, na stanowisku ekonomicznym (kierownik Oddziału Finansowania Gospodarki Narodowej, w tym rolnictwa).
2. 1975 – 1983, Izba Skarbowa (d. OZDPiKF) w Białymstoku, na stanowisku ekonomicznym (starszy specjalista ds. kontroli finansowej).
3. 1983 – 1988, „Cepelia – Sztuka Ludowa” i Okręgowa Rada Adwokacka w Białymstoku, na stanowisku ekonomicznym (główny księgowy i dyrektor biura).
4. 1988 – 1994, Uniwersytet w Białymstoku, na stanowisku prawno – ekonomicznym (dyrektor uniwersytetu).
5. 1994 – 2000, Polski Bank Inwestycyjny i ZUS w Białymstoku, na stanowisku ekonomicznym (naczelnik wydziału organizacyjnego).
6. 2000 – 2009, Politechnika Białostocka, Wydział Zarządzania (wykładowca: prawa gospodarczego, handlowego, rolnego).

Kazimierz Jonopka

Ad 3. Prezentacja rozwoju naukowego i obszarów badawczych.

3.1. Charakterystyka aktywności naukowo – badawczej przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych.

W życiu codziennym człowieka, jak i w działalności społeczno – gospodarczej państwa dziedziny prawa i ekonomii ściśle wiążą się ze sobą. Niekiedy samoistnie funkcjonować nie mogą. Realizowane przeze mnie prace zawodowe zawsze były zadaniami ekonomicznymi, dlatego oceniałem je jako bardzo ważne i istotne w działalności społeczno – gospodarczej na powierzonych mi odcinkach pracy.

Charakteryzując zainteresowania naukowe w tym okresie wskazać pragnę na trzy zasadnicze obszary tematyczne mojej aktywności naukowo – badawczej:

- a). Procesy stanowienia prawa: stabilnego, zrozumiałego, przyjaznego.
- b). Efektywność stosowania prawa.
- c). Ekonomiczne podstawy rozwoju gospodarki narodowej.

Syntetycznym podsumowaniem mojego dorobku naukowego w pracy naukowo – badawczej, przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych, jest zestawienie zawarte w tabeli 1.

Kazimierz Końopka

Tabela 1.
Dorobek i osiągnięcia w pracy naukowo – badawczej
przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych (1979–1999).

Lp.	Rodzaj	Autor	Współautor	Razem
1.	Monografie	1	1	2
2.	Publikacje w czasopismach	30	–	30
3.	Opracowania zbiorowe	1	–	1
4.	Udział w konferencjach naukowych	–	5	5
	Razem	32	6	38

Źródło: opracowanie własne.

3.2. Charakterystyka aktywności naukowo – badawczej po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych.

Praca na stanowiskach ekonomicznych, zatem poznawanie i rozumienie ważności ekonomii w działalności społeczno – gospodarczej państwa, jak również i w indywidualnym życiu człowieka spowodowały całkowite skierowanie mojego rozwoju naukowego i moich zainteresowań na naukę ekonomii, szczególnie w dziedzinie rolnictwa. Rolnictwo bowiem najbardziej skupia w sobie wszelkie problemy ekonomiczne, a ziemia w materialnym, ale również i w duchowym wymiarze jest wielkim dobrem i dobrodziejstwem dla człowieka. Na ziemi bowiem człowiek rodzi się, rozwija swoje umiejętności fizyczne i duchowe, realizuje swoje plany i aspiracje życiowe.

Również na ziemi żyją narody i istnieją państwa, które organizują warunki i zasady rozwoju społeczno – gospodarczego i zasady życia swych obywateli. Ziemia, na której pracują mieszkańcy wsi dostarcza wyżywienia dla człowieka. Daje również zatrudnienie dla znacznej części społeczeństwa. Wpływa także na równowagę ekologiczną w przyrodzie.

Wacław Jędrzejko

W świetle powyższego mój dorobek naukowy, po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych, skoncentrował się w szczególności na obszary badawcze dotyczące zagadnień ekonomicznych w aspekcie rozwoju społeczno – gospodarczego Drugiej Rzeczypospolitej Polskiej i przeprowadzanych wówczas reform agrarnych. Te obszary badawcze dotyczą takich zagadnień, jak:

- a). Uwarunkowania i konieczność podjęcia w powyższym okresie reform społeczno – gospodarczych, w tym reform agrarnych i metody ich realizacji.
- b). Uzyskane efekty rzeczowe prowadzonych reform społeczno – gospodarczych, w tym reform agrarnych.
- c). Wpływ reform społeczno – gospodarczych na poprawę warunków życia dnia codziennego obywateli.

Całościowe, syntetyczne podsumowanie mojego dorobku i osiągnięć w pracy naukowo – badawczej, w okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, prezentuje tabela 2.

Tabela 2.
Dorobek i osiągnięcia w pracy naukowo – badawczej
po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych (2000–2014).

Lp.	Rodzaj	Autor	Współautor	Razem	W tym w języku francuskim
1.	Monografie	5	–	5	–
2.	Publikacje w czasopismach	4	–	4	1
3.	Opracowania zbiorowe	–	4	4	–
4.	Udział w konferencjach naukowych	–	5	5	–
	Razem	9	9	18	1

Źródło: opracowanie własne.

Zatimiere Kónopka

4. Wskazanie i omówienie osiągnięcia naukowego.

4.1. Wskazanie osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu ustawy wskazuję publikację pt. „Reformy agrarne a mechanizm rozwoju społeczno – gospodarczego w Drugiej Rzeczypospolitej Polskiej (1918–1939)”. Dzieło to uznaję za znaczący wkład w rozwój nauk ekonomicznych, szczególnie w zakresie rozwoju rolnictwa.

4.2. Omówienie osiągnięcia naukowego.

Na przestrzeni rozwoju dziejów ludzkości człowiek, w wymiarze jednostkowym jak też i społecznym dążył do poprawy swych warunków życia dnia codziennego. Również do gromadzenia bogactw materialnych. Odbywało się to w drodze postępu na wszystkich płaszczyznach życia człowieka, poprzez pracę, wprowadzanie nowych, coraz doskonalszych rozwiązań technicznych i organizacyjnych. Poprawa warunków materialnych następowała niekiedy w sposób nie odpowiadający zasadom sprawiedliwości międzyludzkiej, jak na przykład w drodze wojen, grabieży oraz innych amoralnych czynów i zachowań. Szczególnie wojny, zniszczenia i grabieże na przestrzeni wieków czyniły ogromne spustoszenia i zniszczenia materialne oraz całkowitą dezorganizację życia społecznego wielu ludów i narodów.

Należy tu podkreślić, iż czynniki umożliwiające osiągnięcie bogactw materialnych oraz warunkujące zrównoważoną dynamikę rozwoju społeczno – gospodarczego w różnych krajach i w różnych uwarunkowaniach czasowych i organizacyjnych były i są różne. Ponadto także są zmienne. Te różnice uwidaczniają się w wielkościach istniejących w poszczególnych krajach środków produkcji, w efektywności ich wykorzystania, w sprawności działania podmiotów uczestniczących w procesie produkcji oraz w układach organizacyjnych i instytucjonalnych danego kraju. Dlatego też brak jest możliwości, na co zwracają uwagę niektórzy ekonomiści, zbudowania modelu ekonomicznego przewidującego stabilne

Kazimierz Skonopka

zachowanie się narodowych gospodarek w dalszej perspektywie czasowej i osiągnięcie oczekiwanych efektów rzeczowych.

To wszystko sprawia, iż ludy i narody ciągle są na etapie badań i poszukiwań wciąż nowych, efektywnych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i międzyludzkich w zakresie możliwości uzyskiwania coraz większej ilości dóbr materialnych i o coraz lepszej ich jakości. Na przeszkodzie tym dążeniom stają jednak wielkie światowe kryzysy gospodarcze oraz wybuchające konflikty i wojny powodujące śmierć wielu milionów niewinnych istnień ludzkich. Również powodujące zniszczenia wszelkich dóbr materialnych i duchowych wypracowanych na przestrzeni wieków przez człowieka. Przykładem tak tragicznych zniszczeń w skali całego świata były I i II wojny światowe.

Aktualnie, wobec dynamicznych przeobrażeń systemów gospodarczych, poszukiwania pozytywnych czynników sprawczych w zakresie rozwoju i funkcjonowania gospodarek narodowych przybrały na sile. W tym aspekcie rozwój wszystkich dziedzin nauki, zwłaszcza zaś nauk ekonomicznych, służy dynamice rozwojowej całości życia gospodarczego i społecznego kraju. Ta służebna i inspirująca rola nauk ekonomicznych przejawia się zarówno poprzez dostarczanie naukowych wzorców efektywnych rozwiązań gospodarczych, jak również poprzez pełną inspirację twórczą do poszukiwania nowych rozwiązań.

Te wszystkie uwarunkowania, trudności i oczekiwania przeżywała gospodarka narodowa, odrodzonej z dniem 11 listopada 1918 roku, Drugiej Rzeczypospolitej Polskiej. Odrodzenie Polski po okresie 123-letniej niewoli i po ogromnych zniszczeniach wojennych ziem polskich w czasie I wojny światowej nakładało na kolejne rządy obowiązek podjęcia szerokich reform społeczno – gospodarczych, w tym reform agrarnych. Reformy te miały na celu wydzwignięcie całej gospodarki narodowej Polski z zapaści gospodarczej oraz poprawę warunków życia całego narodu polskiego.

Kazimierz Kołopka

Natychmiastowe podjęcie reform było tym bardziej konieczne, iż globalna produkcja przemysłowa w 1919 roku w Polsce stanowiła bowiem zaledwie 15% produkcji przedwojennej. W rolnictwie natomiast, w latach 1920–1921, w porównaniu do 1913 roku, nastąpił olbrzymi spadek zbiorów żyta, pszenicy, jęczmienia, owsa, ziemniaków. W niektórych uprawach aż do 60%. Także w zakresie przemysłu wydobywczego nastąpił spadek wydobycia węgla w kopalniach byłego Królestwa Polskiego w wielkości o około 1/3, w stosunku do wydobycia w 1913 roku. Zatem przed rządem polskim stanęły ogromne zadania ożywienia wszystkich działów gospodarki narodowej poprzez ustalenie najbardziej optymalnych zasad ustroju gospodarczego.

W toku reform następowało wzajemne oddziaływanie na siebie rolnictwa na przemysł, a przemysłu na rolnictwo. Rolnictwo dostarczało bowiem niezbędną ilość artykułów rolno – spożywczych na zaopatrzenie miast. Przemysł natomiast dostarczał niezbędne wyroby dla rolnictwa oraz częściowo zatrudniał bezrobotnych ze wsi, a szukających pracy w mieście.

Także rozwijało się szkolnictwo wyższe przygotowujące kadry naukowe do wprowadzania reform w społeczno – gospodarcze życie kraju. Przygotowujące również kadry do inspiracji i poszukiwań nowych rozwiązań systemowo – ekonomicznych i rozwojowych gospodarki narodowej. I te wszystkie uwarunkowania i współzależności zostały w moich badaniach naukowych podjęte i przedstawione w mojej publikacji.

Dla wykonania przyjętych zadań w zakresie rozwoju rolnictwa podjęte zostały ustawy o reformie rolnej w 1920 roku, a następnie po ich uchyleniu, w 1925 roku. W toku rozpoczętych i prowadzonych w całym dwudziestoleciu międzywojennym reform agrarnych:

1. Ustalono normy obszarowe ziemi do przejęcia z majątków ziemskich, celem jej parcelacji i sprzedaży chłopom według następującej wielkości:

Włodzisław Jankowski

- a). W majątkach ziemskich położonych w okręgach przemysłowych i podmiejskich przejęto i parcelowano nadwyżki ziemi stanowiące ponad 60 ha ogólnego obszaru majątku.
 - b). W niektórych majątkach ziemskich położonych w byłym zaborze pruskim i na ziemiach wschodnich przejęto i parcelowano nadwyżki ziemi stanowiące ponad 400 ha ogólnego obszaru majątku.
 - c). W majątkach ziemskich położonych na pozostałym obszarze państwa przejęto i parcelowano nadwyżki ziemi stanowiące ponad 180 ha ogólnego obszaru majątku.
 - d). Zgodnie z ustawą z 1920 r. przewidziane zostały do parcelacji i sprzedaży chłopom również podupadłe i zadłużone majątki ziemskie, niektóre dobra państwowe i kościelne oraz dobra innych instytucji publicznych.
2. W toku reform przejęto, rozparcelowano i sprzedano chłopom 2 650 000 ha ziemi tworząc 153 600 nowych gospodarstw chłopskich o przeciętnej powierzchni 9,3 ha każde. Jednocześnie utworzono 3 900 samodzielnych kolonii rolnych, a część ziemi sprzedano dla 503 000 istniejących już gospodarstw chłopskich, celem ich upemnorolnienia.
 3. Ustalono normy obszarowe gospodarstw chłopskich, wynoszące 20 ha w kraju i 35 ha we wschodnich województwach.
 4. Przeprowadzono komasację gruntów chłopskich na obszarze 5 500 000 ha ziemi w 800 000 gospodarstw chłopskich.
 5. Zbudowano wiele melioracyjnych rowów odpływowych, przepustów, zbiorników i zapór wodnych na podmokłych gruntach ornych i łąkach.
 6. Nadano rozwojowy kierunek uprawom zbóż i hodowli zwierząt gospodarskich.
 7. Sytuowano, według założeń planowych, lokalizację chłopskich budynków mieszkalnych i gospodarskich.

Kazimierz Koźłopka

8. Stworzono przyjazne warunki finansowe w zakresie korzystania z kredytów bankowych na kupno parcelowanej ziemi.

Podjęte i prowadzone w okresie międzywojennym reformy agrarne były wynikiem wielkiej troski polskiego rządu o rozwój społeczno – gospodarczy kraju i świadczyły o dalekowszocznej polityce gospodarczej państwa polskiego. Zakres wywłaszczeń, parcelacji i sprzedaży ziemi chłopom w okresie międzywojennym w Polsce (w ha), przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3.
Wywłaszczenie, parcelacja i sprzedaż ziemi chłopom
w okresie międzywojennym w Polsce (w ha)

Lp.	Okres reform agrarnych (lata)	Realizacja ogółem wywłaszczeń, parcelacji i sprzedaży ziemi chłopom (w ha)	Średnioroczne wywłaszczenia, parcelacje i sprzedaż ziemi chłopom (w ha)
1	2	3	4
	1920–1939 w tym:	2 650 000	132 000
a.	1920–1923	690 000	172 000
b.	1924–1935	1 632 000	136 000
c.	1936–1939	328 000	82 000

Źródło: Opracowanie własne.

W pierwszych latach realizacji reform agrarnych ich dynamika była wysoka. Średniorocznie wywłaszczano, parcelowano i sprzedawano chłopom po 172 000 ha ziemi. Miało to na celu szybkie zorganizowanie przez chłopów ich gospodarstw rolnych o areałach powierzchniowych ustalonych w ustawie o wykonaniu reformy rolnej. W kolejnych jednak latach następowało zmniejszanie tej dynamiki. Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać na kilku płaszczyznach.

Kazimierz Kołopka

W chwili rozpoczęcia w 1923 roku komasacji gruntów chłopskich i likwidacji szachownicy, uwaga chłopów w dużym stopniu skierowana została na tworzenie jednorodnych zwartych jednostkowych gospodarstw rolnych, a kupno ziemi z parcelacji zeszło na plan dalszy. Chłopi zaczęli również odczuwać brak środków finansowych na kupno ziemi, zwłaszcza po nieurodzajach, szczególnie w 1924 roku. Wreszcie wielki kryzys gospodarczy w latach 1929–1935, w czasie którego wystąpił olbrzymi spadek cen artykułów rolno – spożywczych, spowodował całkowite zubożenie mieszkańców wsi polskiej, jej zadłużenie i ograniczenie możliwości zakupu, w szerszym zakresie, parcelowanej ziemi.

Zadłużenie wsi polskiej miało miejsce również i z powodu rodzinnych spłat majątkowych. Spłata zaciągniętych przez chłopów kredytów bankowych w latach trzydziestych była właściwie niemożliwa, w związku z przekroczeniem porównywalnego zadłużenia w stosunku do wartości sprzedanej produkcji rolnej. Zadłużenie polskiej wsi w roku gospodarczym 1933/1934 stanowiło kwotę aż 4 300 000 000 złotych. Wartość natomiast sprzedanej produkcji rolnej w powyższym okresie wyniosła zaledwie 1 500 000 000 złotych.

W latach 1929–1935 ceny płacone polskim producentom rolnym systematycznie obniżały się, a ich średni spadek o 67% należał do największych na świecie. W 1935 roku, w stosunku do cen z 1928 roku, ceny poszczególnych zbóż i płodów ziemi były niższe w następujących wielkościach: żyta o 68%, pszenicy o 66%, ziemniaków o 66%, żywca wieprzowego o 66%, mleka o 55%. Jednocześnie na niezmiennym poziomie pozostawały wszystkie podatki i opłaty obciążające wieś.

Zaistniała sytuacja wyraźnie wskazywała na ogrom trudności życia dnia codziennego chłopów i była wielkim cięsem dla rozwoju polskiego rolnictwa. Jednocześnie utrudniała pełną i skuteczną realizację prowadzonych reform społeczno – gospodarczych, w tym reform agrarnych. Kształtowanie się w Polsce cen płodów rolno – spożywczych sprzedawanych przez chłopów w latach 1929–1935, w porównaniu z cenami z 1928 roku przyjętymi

Kazimierz Końopka

jako 100% oraz wysokość podatków i opłat obciążających w powyższym okresie wieś polską, przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4.
Kształtowanie się w Polsce cen płodów rolni – spożywczych sprzedawanych przez chłopów w latach 1929–1935, w porównaniu do cen z 1928 roku przyjętych jako 100% oraz wysokość podatków i opłat obciążających w powyższym okresie wieś polską (w %)

Lp.	Wyszczególnienie	Ceny w latach (w %)	
		1928	1929–1935
1	2	3	4
I.	Produkty rolni – spożywcze:		
	żyto	100	32
	pszenica	100	34
	ziemniaki	100	34
	żywiec wieprzowy	100	34
	mleko	100	45
II.	Podatki:		
	gruntowy	100	100
	drogowy	100	100
	samorządowy	100	100
	dodatek do podatku miejskiego	100	100
III.	Opłaty:		
	wjazdowe jarmarczne	100	100
	rogatkowe	100	100
	kopytkowe	100	100
	postojowe	100	100

Źródło: Opracowanie własne

Tak olbrzymi spadek cen na płody rolni – spożywcze w latach 1929–1935 oraz wzrost zadłużenia stawiał wieś polską w coraz trudniejszym położeniu. Spadek osiągniętych dochodów netto z 1 hektara, z wynoszących w roku gospodarczym 1927/1928 214 złotych, nastąpił zaledwie do 8 złotych w roku gospodarczym 1931/1932. Było to więc ogromne zubożenie wsi polskiej.

Dzięki jednak podjęciu przez rząd interwencjonizmu państwowego w rozwój gospodarki narodowej, w tym i rolnictwa, poszczególne wskaźniki rozwojowe w latach 1936–

Krzysztof Kosiński

1939 poczęły wzrastać. W celu pełnego rozwoju społeczno – gospodarczego kraju rząd opracował: czteroletni plan inwestycyjny na lata 1936–1940, sześćioletni plan rozwoju i rozbudowy polskich sił zbrojnych na lata 1936–1942 oraz piętnastoletni gospodarczy program rozwoju Polski na lata 1940–1954.

Rządowy program uzdrowienia gospodarki narodowej oparty został na następujących przesłankach:

1. Zachowanie zasady równowagi budżetowej, a więc podejmowanie wszelkich działań gospodarczych i inwestycyjnych w ramach posiadanych własnych środków finansowych.
2. Planowanie i realizacja publicznych inwestycji w ramach przyjętych i zatwierdzonych wskaźników rzeczowych i finansowych.
3. Prowadzenie reglamentacji i kontroli obrotu dewizowego z zagranicą.
4. Wyjątkowo, częściowe finansowanie inwestycji z emisji pieniądza oraz z krótkoterminowych bonów skarbowych.
5. Unikanie wszelkich zadłużeń zagranicznych.

Rząd podejmował również i inne decyzje i działania w bieżącej swej pracy, organizując i porządkując działalność organów państwowych oraz ułatwiając życie obywatelom. W tym trybie rozwiązane zostały niektóre kartele, jak na przykład „Centrocement”, stosujące zbyt wysokie ceny za swe wyroby. Obniżone zostały o kilka punktów odsetki od kredytów bankowych, z których korzystali chłopci dokonujący zakupu parcelowanej ziemi. Poddane zostały renegotjacji wszystkie zagraniczne umowy kredytowe, w toku których obniżone zostały przez zagranicznych kredytodawców odsetki bankowe. Wprowadzony został zwrot ceł dla producentów rolnych eksportujących płody rolne za granicę, po 6 zł za każdy wyeksportowany kwintal żyta i pszenicy oraz po 4 zł za każdy kwintal owsa. Umożnione zostały chłopom niektóre zaległości podatkowe, powodujące w ekonomicznym efek-

Kazimierz Końopka

cie zmniejszenie tych zaległości z kwoty 341 złotych na hektar w 1931 roku, do kwoty 231 złotych na hektar w 1935 roku.

Rząd wpływał także i doraźnie na pobudzanie chłopów do efektywnego gospodarowania. Na przykład w 1937 roku decyzją wicepremiera E. Kwiatkowskiego zakazano eksportu zbóż celem rozwoju hodowli zwierząt gospodarskich w kraju i przejścia na eksport mięsa i wyrobów mięsnych. Powyższa decyzja przyczyniła się do wzrostu eksportu przetworzonych płodów i wyrobów rolnych, co przy nadmiarze taniej siły roboczej na wsi było bardzo istotne i korzystne zarówno dla chłopów jak i dla kraju.

W efekcie powyższej decyzji w globalnym wymiarze, w latach 1937–1938, nastąpiła zmiana struktury produkcji i eksportu w następujących wielkościach: eksport żyta spadł z 414 000 ton do 108 000 ton, owsa odpowiednio z 90 000 ton do 10 000 ton, mąki pszennej z 66 000 ton do 31 000 ton, mąki żytniej z 97 000 ton do 18 000 ton. Wzrósł natomiast eksport mięsa z 7 000 ton do 20 000 ton, mięsa konserwowego z 4 000 ton do 17 000 ton oraz żywca wieprzowego z 150 000 szt. do 266 000 sztuk. I to przynosiło chłopom większe dochody oraz powodowało zmniejszenie ukrytego bezrobocia na wsi.

5. Podsumowanie

Zaprezentowany autoreferat zawiera samoocenę mojej aktywności naukowo – badawczej wraz z wyeksponowaniem najważniejszych w mojej ocenie osiągnięć. W treści przedkładanego autoreferatu skoncentrowałem się na ukazaniu mojego rozwoju i dorobku naukowego w okresie po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych. W tym okresie nastąpiło skierowanie moich zainteresowań naukowo – badawczych na kwestie związane z rozwojem społeczno – gospodarczym, w tym rolnictwa w odrodzonej w 1918 roku Drugiej Rzeczypospolitej Polskiej. W ostatnich kilku latach wydałem między innymi 5 monografii dotyczących rolnictwa, w tym monografię poświęconą rozwojowi tego działu gospodarki

Krzysztof Kozłowski

narodowej, na przestrzeni całej polskiej historii narodowej (*„Rolnictwo polskie na przestrzeni wieków oraz jego rozwój i zagrożenia (966–2010)”*).

Z uwagi na to, iż Polska odrodziła się dopiero po 123 latach niewoli, a cała gospodarka narodowa w czasie I wojny światowej została niemal w całości zniszczona, podjęte reformy społeczno – gospodarcze powodujące wzajemne oddziaływanie rozwojowe rolnictwa na przemysł i przemysłu na rolnictwo, były niezbędnym i jedynym warunkiem wydzwignięcia się kraju z zapaści gospodarczej. W powstałym, niezmiernie trudnym okresie historycznym istnienia państwa polskiego trafność podejmowanych decyzji organizacyjnych, ekonomicznych i strukturalnych była niezmiernie ważna i istotna dla społeczno – gospodarczego rozwoju kraju. I to znalazło odbicie w moich badaniach naukowych, których efektem końcowym jest wskazane i omówione w autoreferacie osiągnięcie naukowe w postaci monografii pt. *„Reformy agrarne a mechanizm rozwoju społeczno – gospodarczego w Drugiej Rzeczypospolitej Polskiej (1918–1939)”*.

Przedstawiona monografia stanowi podsumowanie moich badań naukowych odnoszących się do kategorii wartości suwerennego, dobrze zorganizowanego i przyjaznego dla obywateli, w okresie dwudziestolecia międzywojennego, państwa polskiego. Z uwagi na to, iż rolnictwo zawsze odgrywało i odgrywa istotną rolę zarówno w rozwoju społeczno – gospodarczym kraju, jak i w jednostkowym życiu człowieka, stąd moje zainteresowanie tym działem gospodarki narodowej. Zainteresowanie to wynika również z troski o dalszy rozwój Polski i godne życie Polaków.

Jak ustaliłem w toku badań naukowych, w realizacji reform agrarnych wystąpiły jednak i pewne trudności, w szczególności:

- 1) w osiągnięciu ustawowych powierzchni gospodarstw chłopskich,
- 2) w uzyskaniu w gospodarstwach chłopskich zauważalnej dynamiki wzrostowej produkcji rolniczej z hektara,

Krzysztof Kosiński

3) w likwidacji ukrytego bezrobocia na wsi,

co jednak nie pomniejsza ich oddziaływania i znaczenia dla rozwoju polskiej gospodarki narodowej.

W tym aspekcie przebieg i osiągnięcia wszystkich reform społeczno – gospodarczych prowadzonych w Drugiej Rzeczypospolitej Polskiej również i aktualnie być mogą pozytywnym wzorem do naśladowania w zakresie kierowania państwem i gospodarką narodową. Kolejne rządy w okresie międzywojennym nie likwidowały bowiem podmiotów gospodarczych, lecz rozbudowywały wszystkie dziedziny gospodarki narodowej, dbając o dobro obywateli. W ostatecznym przecież dążeniu, społeczno – gospodarczy rozwój kraju i wzrost poziomu życia ludności są najważniejszymi i docelowymi, zgodnie z oczekiwaniem społeczeństwa, zadaniami rządzących.

W toku podsumowania i przedstawienia w pracy wniosków końcowych uwzględniłem także wszechstronne, historyczne uwarunkowania rozwoju całej ludzkości. W szczególności:

- Historyczne doświadczenia ludzkości, a wynikające ze wzajemnych stosunków państw świata na przestrzeni wieków, jak: godna współpraca, ale również wojny, agresje, aneksje terytorialne, zabijanie niewinnych ludzi, kradzieże i zawłaszczanie wszelkich dóbr materialnych i dóbr kultury.
- Próby zbudowania w poszczególnych epokach historycznych poprzez ludzkość sprawiedliwych i stabilnych systemów politycznych, społecznych i gospodarczych.
- Uwarunkowania atmosferyczne, przyrodnicze i glebowe istniejące na kuli ziemskiej.
- Bogactwa naturalne kryjące się w ziemi, oceanach, atmosferze i kosmosie.
- Psychofizyczne, osobowościowe cechy człowieka.

Przyjąłem również jako prawdziwe, iż:

Макимієв Конопа

- Nie uda się ludzkości zbudować przewidywalnego, sprawiedliwego i stabilnego systemu społeczno – ekonomicznego, zapewniającego pełny dobrobyt ludom i narodom świata w przyszłości.
- Obowiązkiem rządzących i całej ludzkości, jest: skuteczne dążenie do wzajemnego poszanowania państw, ludów, narodów i każdego indywidualnego człowieka.
- W każdej epoce historycznej, w każdym państwie i w każdej rodzinie podstawowym obowiązkiem człowieka jest: wychowywanie młodych pokoleń w duchu szacunku i przyjaźni dla drugiego człowieka oraz dla wszelkich dóbr i zjawisk otaczającego nas świata.
- Zawieranie unii, umów, traktatów i wszelkich innych porozumień, z zawołowanym w nich skrzywdzeniem jednego, bądź kilku uczestników takiego porozumienia powoduje tylko napięcia, poczucie krzywdy i chęć wyzwolenia się pokrzywdzonego od krzywdziciela.
- Naturalnym pragnieniem skrzywdzonego państwa, grupy czy indywidualnego człowieka jest chęć i dążenie do przywrócenia sprawiedliwego stanu.

Kacimierz Końopka